

Informatienota voor de raad

Datum 1 december 2022

Onderwerp	uitkomsten Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT) 2022
Versienummer	V .2

Portefeuillehouder G. Rots

Informant H. Selles-Heikoop
Afdeling Ruimte en Economie
Telefoon 038 498 2425
Email H.Selles-Heikoop@zwolle.nl
Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Kaartbeeld Grootschalig woningbouwgebied Zwolle
3. Presentatie MIRT Onderzoek Zwolle en omgeving

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De uitkomsten voor Zwolle uit het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT) van 10 november 2022, het Nota-overleg MIRT van 28 november en de begrotingsbehandeling Infrastructuur & Waterstaat (I&W) van 29 november en 1 december

Datum

1 december 2022

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

Het Rijk investeert in deze kabinetsperiode extra in woningbouw en mobiliteit. In dat kader worden met landsdelen afspraken gemaakt over de inzet van middelen om mobiliteitsmaatregelen mogelijk te maken om meer woningen te kunnen realiseren. Tevens maakt het Rijk met landsdelen afspraken over meerjarige infrastructurele ontwikkelingen en lange termijnstrategieën voor stedelijke gebieden. Op 10 november heeft het Bestuurlijk Overleg Mirt (BO MIRT) Oost Nederland plaatsgevonden. Dit betreft een landsdelig overleg tussen de ministers van I&W en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) met de gedeputeerden van Overijssel en Gelderland. Het BO MIRT vindt jaarlijks plaats in het najaar. Gemeenten hebben geen directe deelname aan dit overleg. Op 28 november debatteerden Kamerleden met minister Harbers en staatssecretaris Heijnen over het MIRT. Op 30 november en 1 december vond de begrotingsbehandeling van I&W plaats, waarin de begroting rond mobiliteit voor de komende periode is besproken. Voor Zwolle stonden er agendapunten op die van belang zijn voor de stad en Regio Zwolle. In deze informatienota worden de uitkomsten toegelicht en wordt vooruitgeblikt op wat dit de komende periode vraagt van Zwolle. U bent eerder al -kort- (vertrouwelijk) over de agenda van het BO MIRT geïnformeerd. Het is mooi om te zien dat de jarenlange inspanningen in de richting van onze rijkspartners uitmonden in een fantastisch resultaat voor Zwolle.

Kernboodschap

Op de agenda van het BO MIRT stonden diverse punten die voor Zwolle van belang zijn. Hieronder worden 4 punten verder toegelicht, met daarbij de uitkomsten van de afspraken. Te weten het programma Woningbouw en Mobiliteit, de treinverbinding Zwolle- Munster, de treinverbinding Zwolle-Noord Nederland en de Verstedelijkingsstrategie. In de bijgevoegde kamerbrief kunt u alle uitkomsten uit het BO Mirt voor Nederland lezen.

1. Programma Woningbouw en Mobiliteit

Om de druk op de woningmarkt aan te pakken, zet het kabinet in op de realisatie van 900.000 extra woningen tot en met 2030, waarvan tweederde betaalbaar. Het is daarbij van groot belang dat de bereikbaarheid van het hoofdwegen- en spoorwegennet op orde blijft en tegelijkertijd de nieuwe woningbouwlocaties goed ontsloten en bereikbaar zijn. In het coalitieakkoord is daarom voor de komende 10 jaar € 7,5 miljard beschikbaar gesteld voor een goede bereikbaarheid en ontsluiting van de inmiddels 17 grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties en landsbrede versnellingsafspraken van woningbouwprojecten. Dit is uitgewerkt in het programma woningbouw en mobiliteit. In het recente BO Mirt zijn besluiten genomen over de inzet van de € 7,5 miljard. Hiervan is €1,5 miljard gereserveerd voor de versnellingsafspraken en € 6 miljard voor de inzet in de grootschalige woningbouwlocaties. In het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Oost Nederland (jaarlijks voorjaarsoverleg BOL van '22) is een eerste tranche van de versnellingsafspraken gehonoreerd. Bij het BO Mirt is er een 2^e en laatste tranche geweest. Daarnaast is de € 6 miljard verdeeld over de grootschalige locaties. Voor Zwolle betekent dit het volgende:

a. Versnellingsafspraken:

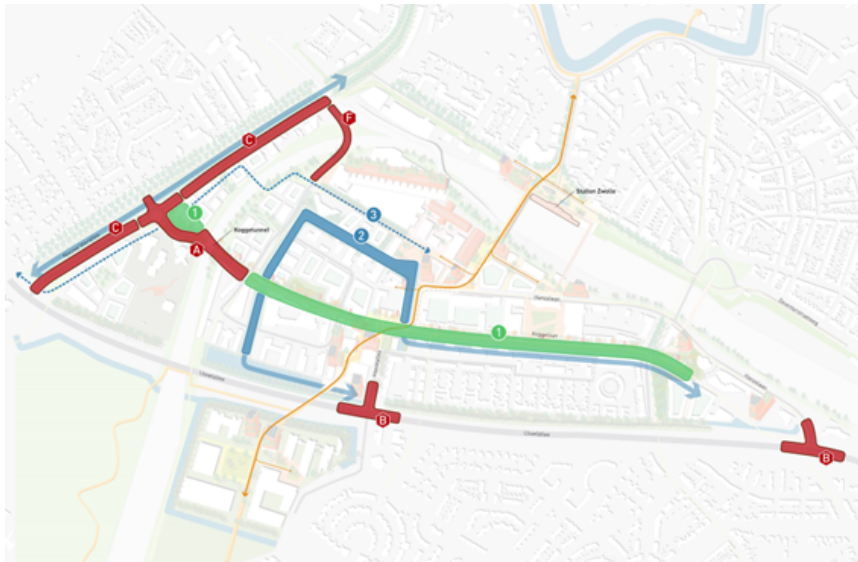
Zwolle heeft in de eerste tranche van de Versnellingsafspraken 2 proposities ingediend die gehonoreerd zijn. Dit betreft Stadshart en Spoorzone. Hierover is de raad in juli 2022 geïnformeerd. De bijdrage voor Spoorzone betreft € 26,6 miljoen en de bijdrage voor Stadshart € 25 miljoen, inclusief BTW. De Rijksbijdrage is bestemd voor:

- Spoorzone: (start bouw van 1640 woningen)

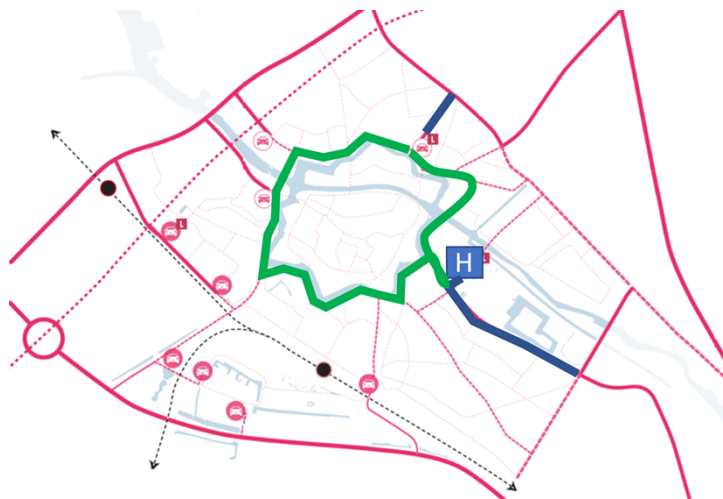
Datum

1 december 2022

- Fietstunnel Kamperweg - Spoorzone
- Plus bijdrage aan maatregelen van de eerdere Woningbouwimpuls-aanvraag waar nog geen dekking voor was: Dit betreft het verbreden Koggetunnel, aanpassing entrees (kruisingen IJsselallee) en herinrichting van de Veerallee.

- Stadshart: (start bouw van 1610 woningen)
 - Herinrichting Singelpark (deel binnenring)
 - Ontwikkeling hub oostzijde (500 pp) + routes er naar toe

Naast dat er geld vanuit het Rijk ontvangen wordt voor deze opgave zal Zwolle ook een deel zelf financieren. Voor Stadshart is dat € 13,7 miljoen en voor Spoorzone € 13,3 miljoen, beide inclusief BTW. Deze bedragen zijn opgenomen in de Strategische Investerings Agenda (SIA) van de gemeente Zwolle. De periode tot aan het BOL van 2023 wordt door het Rijk gebruikt om een SPUK (specifieke uitkering) te ontwikkelen met daarin de uitwerking van de afspraken die nu op hoofdlijnen zijn gemaakt in het BO Mirt en de bijbehorende voorwaarden waar aan voldaan moet worden, zoals de start bouw van de afgesproken woningen en de betaalbaarheidseis.

Datum

1 december 2022

De aantallen genoemd in de proposities zijn vastgelegd in het Zwolse woningbouwprogramma en overgenomen in de Woondeal West Overijssel. We hebben hier een inschatting gemaakt van het aantal woningen waarvan start bouw uiterlijk 2026 plaatsvindt. Dit is een deel van de totale ontwikkeling. De betaalbaarheidseisen vanuit het Rijk zijn voor Zwolle te halen omdat het Rijk prijsgrenzen hanteert die het Zwolse goedkope en middeldure segment bevatten. Besluitvorming over de SPUK en de bijbehorende cofinanciering zal separaat aan de raad worden aangeboden. Verwachting is dat dit voor het BOL 2023 gereed is (juni 2023).

b. Grootschalige woningbouwlocaties.

De Spoorzone Zwolle is een van de aangewezen grootschalige woningbouwlocaties in Nederland en op basis daarvan konden we aanspraak maken op een deel van het beschikbare budget. Daarnaast is vanuit het gebiedsgerichte MIRT Onderzoek Zwolle en omgeving een pakket aan maatregelen gekomen voor verbetering van mobiliteit in het stedelijk netwerk Zwolle. Dit hebben we succesvol weten te koppelen aan de Spoorzone als ontwikkelgebied. Hiermee is de scope van de Spoorzone opgerekt en worden er bredere afspraken gemaakt, waarmee ook afspraken over aanzienlijk meer woningen aan de orde zijn. Het gaat hier om de gebiedsontwikkelingen in het Stadshart, Zwartewaterallee en zone en Oosterenk. Hier zijn aannames gedaan over welke woningen tot 2030 gerealiseerd zullen worden circa 5.900. Samen met Spoorzone 2.900 komt dit op een totaal 8.800 woningen waarvoor deze afspraken gelden.

Het afweegkader voor de verdeling van de middelen uit het Rijksprogramma Woningbouw en Mobiliteit is gebaseerd op 2 pijlers: de woningwaarde en de bereikbaarheidswaarde. Wat is de kosteneffectiviteit van de mobiliteitsinvestering ten opzichte van het aantal woningen.

Voor de Spoorzone, grootschalig ontwikkelgebied is een integrale businesscase gemaakt. Op basis van deze businesscase is het gesprek gevoerd en gekeken welke onderdelen passen binnen het afweegkader en wat al eerder is gefinancierd via onder andere de WBI en de versnellingsafspraken. Dit heeft geresulteerd in een bijdrage van € 37,2 miljoen incl. btw voor een maatregelenpakket met de volgende onderdelen:

- Een voetgangersbrug over de IJsselallee naar Windesheim
- Een langzaam verkeer onder de IJsselallee bij de Reysigerweg
- Een verbinding met IJssel maken (als onderdeel van het Engelenpad)
- Zuidzijde station (de entrees)
- Kwalitatief hoogwaardige (ondergrondse) fietsenstalling
- Maatregelen op het P&R terrein (naar een definitieve situatie).

Volgend op de woningbouwimpuls en de versnellingsafspraken, zijn met deze bijdrage de grote posten uit de businesscase gedekt, of deels gefinancierd. Er ligt nog een kans bij het BOL wanneer er € 475 miljoen verdeeld wordt voor de gebiedsontwikkeling.

Voor de doorontwikkeling van het mobiliteitssysteem in Stedelijk netwerk Zwolle is een aanvullend maatregelenpakket met de volgende onderdelen benoemd waarvoor door het Rijk een reservering van € 34.5 miljoen incl. btw is gemaakt. Het betreft:

- Het langzaamverkeersnetwerk, de fietser en de voetganger
- Het maken van regionale afspraken ten aanzien van parkeerbeleid en parkeren op afstand

Datum 1 december 2022

- Het afwaarderen van weg-infra binnen bebouwd gebied voor langzaam verkeer en verstedelijking
- Het inzetten op regionale hub-strategie en OV-bereikbaarheid door HOV bus
- Inzet op deelmobiliteit/ SMART mobility
- Gedragsmaatregelen
- Logistieke transitie.

Deze maatregelen dragen sterk bij aan het in stand houden van de bereikbaarheid van Zwolle met meerdere modaliteiten en de mobiliteitstransitie in Zwolle. Dat zorgt er weer voor dat de regio een goede bereikbaarheid blijft houden waarin de auto wordt gefaciliteerd. De onderbouwing komt voort uit het MIRT onderzoek bereikbaarheid Zwolle en omgeving en verhouden zich goed tot de ambities van Zwolle op gebied van parkeerbeleid. Deze ambities hebben we ook ingebracht in het onderzoek. De uitkomsten op hoofdlijnen zoals besproken in het BO Mirt zijn in de bijlage aan deze nota toegevoegd. De Stuurgroep Verstedelijkingsstrategie geeft de definitieve rapportage vrij op 1 februari, hierna zult u zo spoedig mogelijk deze ontvangen.

Het rijk investeert in totaal bijna € 72 miljoen euro in dit grootschalige pakket, een kaartbeeld van deze bijdrage is te vinden in de bijlage. Daar staat net als bij de versnellingsafspraken een cofinancieringseis tegenover. Bij dit pakket is dat 50 procent. Zwolle maakt hier met provincie, regio en gebiedspartners nadere afspraken over voor het BO Leefomgeving.

Bij de voorjaarsbespreking van de gemeentelijke begroting wordt het gemeentelijke aandeel hierin besproken in relatie tot het budget van de Strategische Investerings Agenda (SIA).

Samenvatting van de afspraken:

- De totale gereserveerde Rijksbijdrage ten behoeve van de ontwikkeling van de Spoorzone en Binnenstad bedraagt € 71,7 miljoen incl. BTW. Tot het moment van uitkeren wordt deze jaarlijks geïndexeerd.
- De regio wordt gevraagd eenzelfde bedrag bij te dragen. De afspraken zijn onder voorbehoud van cofinanciering. Voorwaarde is dat er 8.800 woningen worden gerealiseerd tot en met 2030 binnen de grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Zwolle Spoorzone.
- Definitieve afspraken hierover worden gemaakt op het BO Leefomgeving 2023.
- Bovenstaande afspraken over woningbouw en mobiliteit worden opgenomen in de beoogde Woondeal Regio Zwolle. Deze woondeal wordt in december ondertekend door gemeente, provincie en Rijk. Hierover wordt u via een separate nota geïnformeerd. Het onderdeel van deze afspraken geldt met name de monitoring op de voortgang van de woningbouw in de betreffende gebieden.

2. Treinverbinding Zwolle- Munster

Het gaat in de toekomst makkelijker worden om met de trein van Zwolle naar Duitsland te reizen. Bij het BO MIRT heeft staatssecretaris Heijnen (I&W) laten weten [30 miljoen te reserveren](#) (op voorwaarde van 50% cofinanciering) voor de elektrificatie van de grensoverschrijdende spoorverbinding Zwolle-Münster. De provincie staat voor het organiseren van de cofinanciering aan de lat.

Op dit moment rijden er nog dieseltreinen tussen Enschede en Duitsland. Aan Duitse zijde wil men in 2028 de dieseltreinen vervangen door elektrische treinen. Als Nederland deze ontwikkeling niet volgt,

Datum 1 december 2022

stopt in 2028 de treindienst. In het BO MIRT is afgesproken dat ProRail de opdracht krijgt om elektrificatie van het spoor tussen Enschede en Gronau te verkennen. In de verkenning onderzoekt ProRail ook welke maatregelen nodig zijn voor doorkoppelen van sporen. Dan kunnen in de toekomst de stootblokken op station Enschede weggehaald worden en ontstaat er een rechtstreekse verbinding van Zwolle naar Duitsland. Voor elektrificatie en doortrekking van de grensoverschrijdende spoorverbinding is in totaal 100 miljoen nodig. Duitsland had al eerder 30 miljoen toegezegd, daar komt met de BO MIRT besluitvorming dus 60 miljoen bij (30 Rijk +30 Regio). Voor het resterende bedrag van 10 miljoen is de provincie Overijssel in samenwerking met de regio een lobby gestart.

Samenvatting van de afspraken:

- Rijk en regio besluiten daarom tot opdrachtverlening aan ProRail voor het uitvoeren van een verkenning naar de benodigde (infrastructurele) aanpassingen naar beide maatregelen, waarbij de provincie Overijssel geldt als dagelijks opdrachtgever;
- Rijk en regio komen overeen de kosten van deze verkenning op basis van 50/50 te verdelen
- Het Rijk reserveert daarnaast maximaal 30 miljoen voor realisatie, beheer en onderhoud van de eerste stap – zijnde de elektrificatie van het spoor tussen Enschede en Gronau – waarbij eveneens wordt uitgegaan van een 50/50 verdeling van de totale kosten;
- Rijk en regio maken hierover nadere afspraken, mede op basis van de uitkomsten van de verkenning en conform het landelijk afsprakenkader ‘werken voor derden’;
- Rijk en regio spannen zich gezamenlijk in voor het verkrijgen van cofinanciering vanuit de EU en eventueel Duitsland.

De ministers van Transport van de EU hebben 5 december besloten om de spoorverbinding Zwolle-Enschede op te nemen in het uitgebreide Europese transportnetwerk (TEN-T). Dit biedt perspectief op Europese cofinanciering. Het besluit is een goede stap voor de verdere doorontwikkeling van deze spoorlijn, ook voor de grensoverschrijdende verbindingen naar Duitsland.

3. *Treinverbinding Zwolle-Noord Nederland*

Het spoor tussen Zwolle en Meppel biedt dagelijks 75.000 reizigers de mogelijkheid om naar het Noorden of de rest van Nederland te reizen en dit aantal zal naar verwachting groeien. Bij verstoringen in de ‘flessenhals’ Zwolle-Meppel is het Noorden per spoor afgesloten van de rest van Nederland en als zodanig onbereikbaar. Het gebeurt vaak dat er verstoringen optreden, gemiddeld maar liefst 9 uur per week. Tot onze teleurstelling was het kabinet niet bereid om bij het BO MIRT middelen vrij te maken voor de aanpak van de spoor-flessenhals Meppel-Zwolle en werd door staatssecretaris Heijnen (IenW) verwezen naar eventuele nieuwe mogelijkheden bij de Voorjaarsnota in 2023. Hierop is een lobby ingezet in de richting van de Tweede Kamer om alsnog middelen beschikbaar te stellen voor een frequentere, snellere en meer betrouwbare treinverbinding. Een amendement om 35 miljoen euro beschikbaar te stellen voor het verbeteren van de spoor- en perroncapaciteit van Meppel is met een ruime Kamermeerderheid aangenomen. Voor de aanpak van het spoortraject tussen Meppel en Zwolle is in totaal zo'n 75 miljoen euro nodig. Daarvoor kunnen ook de kwetsbare gelijkvloerse overwegen tussen Zwolle en Meppel worden gesaneerd en kan geïnvesteerd worden in de tractie- en energievoorziening. Hierover gaan we opnieuw met het ministerie in overleg.

4. *Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle*

Na de zomer van 2022 heeft u kennis kunnen nemen van de Verstedelijkingsstrategie, op 5 oktober jl. heeft het raadsdebat hierover plaatsgevonden. Nadat in het BOL '22 de ontwikkelprincipes van de

Datum 1 december 2022

verstedelijingsstrategie zijn omarmd is in het BO Mirt afgesproken om de Warme Harten strategie te hanteren als kader voor de verstedelijingsopgave in Regio Zwolle. De Rijkspartners hebben zich blijvend verbonden aan de verstedelijking in de regio. De samenwerking van de verstedelijingsstrategie wordt voortgezet in het NOVEX-gebied Regio Zwolle, waarin ook het plan van Doorpakken van het NOVI gebied wordt ondergebracht. De deelprogramma's die uit de verstedelijingsstrategie voortkomen worden komende maanden verder doorontwikkeld zodat hier afspraken over gemaakt kunnen worden in het BOL 2023. De deelprogramma's zijn als volgt benoemd: Stedelijk Zwolle, Karakteristieke Stationsomgevingen, Regionale Sponsstrategie, de Regionale Mobiliteitsstrategie en de Gezonde Wijken en Buurten. Dit laatste programma wordt op de schaal Regio Zwolle schaal verder doorontwikkeld en kent geen directe betrokkenheid vanuit het Rijk. Naast de programma's is ook in het bijzonder aandacht ontstaan voor de ontwikkeling van een ruimtelijke economische visie voor de regio. Daar is aandacht voor gevraagd in het voornoemde Raadsdebat en daarmee samenhangende motie. Regio en rijk gaan aan de slag om te komen tot deze visie, vanuit uitgangspunten en principes van de verstedelijingsstrategie.

Consequenties

Het Rijk heeft met bovengenoemde afspraken over medefinanciering van mobiliteitsmaatregelen versnelling en realisatie van woningbouw en bereikbaarheid in Zwolle en de regio mogelijk maakt. Gemeente Zwolle en andere regionale partners, waaronder de Provincie Overijssel, wordt gevraagd om een cofinancieringsbijdrage te leveren. De gevraagde inzet is fors en deze zal voor een (belangrijk) deel door gemeente Zwolle gedragen moeten worden. Dat proces doen we samen met onze partners en in afstemming met het Rijk.

Financiën

De bijdragen (cofinanciering) van Zwolle aan deze ontwikkelingen dekken we uit het budget van de Strategische Investeringsagenda (SIA). Met de gemeentelijke bijdrage aan de versnellingsafspraken in het Stadshart en Spoorzone is bij de actualisering van de SIA in de begroting 2023 al rekening gehouden. De gemeentelijke bijdrage aan de grootschalige woningbouw (in het Stadshart en Spoorzone) is onderdeel van het gesprek over de invulling van de regionale bijdrage in de cofinanciering.

Rekening houdende met de gemeentelijke bijdrage aan de versnellingsafspraken resteert € 53 miljoen in de SIA voor (mede) financiering van grootschalige gebiedsontwikkelingen en mobiliteitsinvesteringen. Bij de Perspectiefnota 2024-2027 (voorjaar 2023) zal worden besproken het budget voor de SIA aan te vullen op basis van de meest actuele informatie en gewenste investeringen in de komende jaren.

NB Normaliter zijn de BTW geen kosten voor de gemeente, omdat deze kosten gecompenseerd worden door het Rijk (BTW-compensatiefonds). De dekking uit de SIA betreft dan ook de bedragen exclusief BTW.

Communicatie

Er is bij het uitkomen van de kamerbrief de nodige communicatie geweest. Voorafgaand zijn onze samenwerkingspartners in de gebieden ingelicht en heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten.

Vervolg

Datum 1 december 2022

Alle dossiers kennen een aparte planning. Zowel vanuit de inhoud als op het vlak van (politieke) lobby zullen we continu bezig blijven met relevante samenwerking, actieve participatie en lobbyactiviteiten.

Per onderdeel zijn in ieder geval de volgende vervolgstappen te benoemen:

Programma Woningbouw en Mobiliteit:

- Er wordt gewerkt aan de Specifieke Uitkeringen (SPUK) voor de versnellingsafspraken Stadshart en Spoorzone, deze worden ook op het BOL behandeld. Zoals hierboven aangegeven zal de besluitvorming hiervan ook naar de gemeenteraad gaan.
- Voor het grootschalig ontwikkelgebied Spoorzone en de maatregelen uit het MIRT onderzoek worden afspraken voorbereid. De afspraken met betrekking tot de middelen voor Spoorzone worden gemaakt met Zwolle. Met de Spoorzonepartners worden onderlinge cofinancieringsafspraken gemaakt.
- Daarnaast worden er afspraken met regio voorbereid over de concretisering van de scope en de prioritering van de maatregelen en fasering plus de regionale cofinanciering per partner. De provincie Overijssel neemt hierin als trekker van de regionale mobiliteitstransitie het voortouw. Vanuit Zwolle zullen we onze verantwoordelijkheid nemen voor het Zwolse deel en meedoen in deze gesprekken.
- Naast het regelen van de afspraken met het Rijk gaan we binnen Zwolle ook volop verder met de uitvoering van de plannen. De geplande woningbouw wordt doorgezet en de genoemde mobiliteitsmaatregelen worden verder uitgewerkt. Voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de mobiliteitshub aan de oostzijde van de stad en de start van de nieuwe singelstructuur bij de kop van Assendorp. Er komt een uitvoeringsplanning voor het pakket aan maatregelen Spoorzone, in relatie tot de verwachte bouwstroom van de marktpartijen. De eerste uitvoeringsfase van het Koggepark (WBI) is aanstaande en er wordt gestart met het ontwerp van de Koggetunnel.

Spoorverbinding Zwolle-Munster en Zwolle-Noord-Nederland

Concreet wordt lobby verder ingezet op:

- Lobby richting Tweede Kamer en kabinet voor de extra benodigde financiering van 10 miljoen euro voor elektrificatie van de spoorverbinding Zwolle-Münster.
- Lobby richting Tweede Kamer en kabinet voor de extra benodigde financiering van 40 miljoen euro voor aanpak van de spoorverbinding Zwolle-Noord-Nederland.

Verstedelijkingsstrategie

De verstedelijkingsstrategie werkt verder aan het inrichten van het NOVEX gebied Regio Zwolle door de verstedelijkingsstrategie en het NOVI-gebied samen te voegen. De programma's worden verder ingevuld en uitgewerkt. Zwolle is verantwoordelijk voor het doorzetten van het programma Stedelijk Zwolle, hier zal inzet op gepleegd worden. Zo wordt er verder onderzoek opgestart naar de Ceintuurbaanzone en de uitkomsten uit dit programma zal uiteindelijk in de nieuwe omgevingsvisie opgenomen worden. Voor de doorwerking naar de omgevingsvisie wordt een bestuursopdracht voorbereid en met raad gedeeld in Q1 2023.

We houden goede afstemming over al deze ontwikkelingen met uw raad. We betrekken u op relevante momenten in het proces, om u te informeren of omdat uw besluitvorming nodig is.

Datum

1 december 2022

Openbaarheid

openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer